מחיר האשה צמוד לדולר

במאה העשרים ממשיכים במיגזר הערבי למכור את האשה. ככל שעולים המחירים, עולה גם המוהר (המחיר). המוהר המזומן עלול להגיע ליותר מ־50 אלף שקל. „המצב בלתי נסבל, עושים לנו בושות," אומרים הרבה צעירים וצעירות.

ככל שהמדד עולה והמחירים עולים, גם מחירי (המוהר) הנשים עולים. בקשות ההורים והתנאים שמציבים לצעיר אשר בא לבקש את יד הבת, מקשים את מצבו, וזה מוכיח פעם נוספת, שחברתנו הערבית מפגרת.

מחירי הנשים נעים בין 20 ל־50 אלף שקל במזומן, וזה חוץ מזהב, הכולל עגילים, צמידים, טבעות ושעון, שמחירם עלול להגיע ליותר מ־20 אלף שקל. וזה חוץ מהביגוד שיש בו עוד הוצאה של כ־10 אלפים שקל, אם לא יותר. הכל לפי ההסכם. יש הורים המוכנים לקנות את הביגוד על חשבון המוהר המזומן אשר קיבלו, ולהסתפק בפחות רווח. אך אלה המוכנים להסתפק ברווח מועט מעטים בימינו.

יש מוהר מאוחר (דחוי) המבוקש בשעת חירום, והוא אינו פחות מהמוהר המזומן. לפעמים מכפילים ומשלשים אותו, ליתר ביטחון, כדי להרתיע את הבעל מלהתגרש מאשתו.

אך כתוצאה מהחובות הסיכויים לחיים טובים ותקינים קלושים מאוד. לזה יש להוסיף את הבית, למי שאין, או שלא הספיק לרכוש לפני החתונה. עוד יותר גרוע אם יוזכר הבית בחוזה החתונה. אז חייב הצעיר בהקמתו על כל תוכנו, כגון: טלוויזיה, ריהוט וכו', וזה יוסיף שמן למדורה. כל הוצאות החתונה הינן על חשבון החתן ומישפחתו. אין הורי הכלה מוכנים לשלם פרוטה אחת, או להשתתף בהוצאות החתונה, ובכל זאת הם מאחלים: מזל טוב.

■ ■ ■

במיגזר הערבי יש הרבה הנישאים בשיטת החילופין: נותן לך את אחותו, מקבל את אחותך (החלפה). נישואי־החילופין הולכים ומתפשטים בצורה מדהימה, וקשה לעצור את השיטה הזו, בעת שבה צריכים לשלם סכומי־עתק כמוהר.

השכל הנבון והישר מתקשה לעכל את סכומי העתק המשולמים עבור אשה, שאותה משווים לקניית טלוויזיה או לזוג נעליים (אתכם הסליחה) ולא ליצור אנושי. נישואי־החילופין אינם קלים ואינם פחות מסובכים מנשואי המוהר. אלה יותר מסובכים, יותר חמורים ותת־אנושיים. ואם בנשואי המוהר (הקניה) מתגרשים מאשה אחת, כתוצאה מחובות הנישואין וכל מיני בעיות מישפחתיות וחברתיות אחרות, כאן מתגרשים משתי נשים.

אם התחתנתם בשיטת ההחלפה, תתגרשו באותה שיטה. ואם אני מתגרש מאחותך, אתה מתגרש מאחותי. אפילו שררה בינינו הבנה ורצון להמשיך ולחיות יחדיו. רק במיקרים נדירים מאוד אין משיבים בגירושין כנגד גירושין. האסון יותר גדול, אם יש לאחת או לשתי המגורשות ילדים קטנים. אלה יסבלו כתוצאה מכל המישחק העצוב והכואב הזה.

ושלא נשכח שברוב המיקרים האב והאם המגורשים יצטרכו להתחתן פעם נוספת, וכל זה יהיה על חשבון העתיד וחיי השלווה של הילדים. לפעמים נאלצים הילדים לעזוב את הבית בגיל קטן, ועלולים להידרדר לעבריינות ולרדת לשפל החברתי. וזה כתוצאה מחיי־מישפחה קשים ונורמות חברתיות אכזריות מאוד.

■ ■ ■

צעיר אחד — אשר לא היה מוכן להזדהות — אמר לי: „התחתנתי פעמיים." בפעם הראשונה בשיטת החילופין ובפעם השניה בשיטת המוהר. „בפעם הראשונה נאלצתי להתגרש כתוצאה מבעיות מישפחתיות וכל מיני קשיים שונים אשר מנעו משנינו חיי נישואין תקינים ויציבים.

„הורי הם אשר הכריחו אותי להתחתן, גם בפעם הראשונה וגם בפעם השניה. והם אשר בחרו בשתי נשותי מטעמים חברתיים בלתי מובנים לי, ולפי שיקולים התלויים בהם. את דעותי השאירו בצד, לא לקחו אותן בחשבון, וזה אחרי שהזהרתי אותם והסברתי להם את עמדתי בצורה ברורה, והתנגדותי להתחתן עם מישהי שאינני מכיר אותה או רוצה בה." מיקרים מסוג זה יש הרבה במיגזר הערבי, וזה אם הצעיר לא רוצה לעזוב את הוריו ומוכן לסבול למענם.

אחמד, מוחמד, סעיד, עלי, גרא, פאטמה, נאדיה ואמינה — צעירים וצעירות מהמיגזר הערבי: עלינו להרים את קולנו נגד מכירת האשה במיגזר הערבי בכלל, אם זה בישראל או בשטחים. אנחנו נגד מכירת אדם. האשה אינה טלוויזיה, שולחן וכו'...

עושים לנו בושות, משום שמעריכים את האדם בדברים חומריים ולפי ראייה קצרה, שאין שום הגיון בה, וכך מקשים את חיי הנישואין והמישפחה. כשצעיר קונה לו אשה, קשה לו לחיות איתה, כשזכר הקניה מרחף עליהם. ההרגשה שקנה מישהי, וזכה בהסכמת הוריה מבלי להתחשב בדעתה, או לפחות לשאול אותה, מחמירה את המצב. מעטים מאוד המביאים את דעת הבת בחשבון, ביחס לבעל העתידי, או שואלים אותה, ולו סתם שאלה.

הנישואין בשיטות אלה, שיטות מיושנות, גורמים לבעיות מישפחתיות. ויש רק מעטים הזוכים להתחתן בגלל אהבה או הבנה מסויימת. אך אם מתברר להורי השניים שיחסי ידידות היו קיימים מראש, עלול הדבר להסתיים בכי רע.

ההורים המצדדים בעמדת הצעירים הם מיעוט שאינו מורגש, ובתחום זה אין להעלות על הדעת שינוי כלשהו בתקופה הקרובה, או התפתחות לטובה. זה לעומת כוחם האדיר של אלה המצדדים במוהר ובהצמדתו למדד, לדולר, לדינר, לזהב, וכנראה גם ליהלומים. זה מורגש בעת האחרונה.

אבו־עלי ואבו־עבדאללה — כינויים בדויים — טוענים: „אנחנו גידלנו את בנותינו ומגיע לנו לקבל מוהר וכסף — כמה שיותר. נתנו את כוחנו ואת בריאותינו כדי לגדל את הבנות שלנו, ואין אנו מוכנים לוותר או לקבל את טענות המתנגדים למוהר. זכותנו לדרוש יותר, וחובתם לשלם ולקבל את כל הדרישות שלנו."

■ ■ ■

האם זה הגיוני, תרבותי או אנושי למכור את הבת כמו קילו עגבניות או קילו מלפפונים? תשובתם: אין שום קשר בין התרבות והמוהר, ואין הם מוכנים לתת את הבנות שלהם כמתנה למישהו חינם, ללא תמורה.

כך שהמירוץ אחרי הכסף נמצא בעיצומו והכאב והעצב המר חודרים אל תוך הלב. לב הממורמרים, המתנגדים למצב העגום הזה, למכירה ולקניה של האשה.

אל תשכחו את הדודים. כן, את הדודים. מצד האם ומצד האב. כולם מוכנים לקבל את חלקם. להם יש חלק בניצול החתן ובדרישת הכסף, והם מקבלים את החלק שלהם לפי המינהגים. ואפילו הדודים שלא היו ביחסים טובים ולא ראו את בת האח ואת בת האחות תקופה ארוכה, מופיעים ונכנסים לתמונה. הם קופצים על העגלה ודוהרים כדי להשיג את הזמן, לנצל את ההזדמנות ולקבל את חלקם.

כך מתבהרת התמונה לכולם. תמונה שאינה בהירה, אלא שחורה ועגומה. תמונתה של חברה המוכנה למכור את הכל עבור הכסף, כולל איש ואשה.

מוחמד קבוע, תל־אביב

המיקוד הישראלי המטורף

אינני יודע מי היה ה„גאון" שהמציא את המיקוד הישראלי, אך אני יודע שהדבר היה בימיו של שימעון פרס כשר־התיקשורת. וכבר אז, בתחילת שנות השבעים, היתה התוצאה מוות טבעי, ז"ל ר"ל. והנה עתה, תחת שרביט הקסם של שר־התיקשורת הנוכחי, המתפקד ככל הנראה כמו יתר שרי הממשלת המפוארת הזו, זוכים אזרחי ישראל בנסיון להחיות את המת, הלא הוא מיקוד ז"ל. אם יצליח הנסיון יהיה מדהים יותר מאשר נס פך השמן בבית־המקדש, אותו חוגגים אנו כל שנה בחנוכה. ומי יודע, אם הנס אכן יצליח (ולכותב שורות אלה ספקות עמוקים בקשר לכך) אולי יחוגו איזה חג חדש, שייקרא מן הסתם „חג הצב(י)". ואז לפחות יוכלו לומר: עלה בידי הליכוד לעשות את הבלתי יאומן...

הקוראים, אלה שטרם יצאו מגבולות ישראל, לא מכירים שיטות מיקוד שונות מזו שמנסים לדחוף לציבור בישראל מזה תשע שנים. לאחרונה זוכה ציבור זה שוב במיתקפת המיקוד, ואילו בעיתונים ברדיו ובטלוויזיה (כך, למשל, ידיעה ב„קול ישראל" ב־22.10.80) מתברר ש„שיטת המיקוד טרם הצליחה להיקלט בישראל". ידיעה אחרת, שהופיעה ב„דבר", סיפרה כי בישראל משתמשים בשיטת המיקוד 15—10 אחוזים מכלל הציבור, וזו בדיחה עצובה ויקרה של הדואר הישראלי. הטמבל שישב והכין בזמנו את מיספרי המיקוד לא ידע מה הוא בעצם עושה, ולמה. וכן גם מי שנתן לו את הוראה לחבר את ספר המיקוד, שאמור היה להיות „בסט סלר" המצוי בכל בית בישראל ושהפך, כאמור, לכישלון מחפיר ויקר. היה מישהו שרצה לתפוס מרובה ולא תפס, בבחינת „אנו היחודים נהייה חכמים יותר מאשר הגויים, ואם להם יש מיקוד — נעשה מיקוד מיוחד במינו, שעוד ידובר בו". הדבר הצליח — בדיחת המיקוד בישראל יותר מוצלחת מהרבה בדיחות על דוד לוי...

■ ■ ■

לא מכבר נתפרסם בדנמרק, מדינה קטנה, בערך כמו ישראל (5 מיליון תושבים, 43 אלף קמ"ר), כי 97 אחוזים משתמשים במיקוד של הדואר, הנקרא במדינה זו „מיספר דואר", ויש בו כ־200 מיספרים. המיקוד בדנמרק הונהג זמן קצר לפני הנסיון להנהיגו בישראל, והפך להיות סיפור הצלחה. בארצות־הברית (למעלה מ־200 מיליון תושבים) יש ב„זיפ" (הלא הוא השם שניתן שם לשיטת המיקוד) כ־20 אלף מיספרים.

בישראל (4 מיליון תושבים) יש ב„מיקוד"... גם כן

20 אלף מיספרים. תשאלו הכיצד? ובכן: בישראל פיצלו כידוע כל רחוב, ולפעמים אפילו בתים עם שתי כניסות, למיספרי־מיקוד שונים, ללא הגיון — והמיספרים מסורבלים וקשים לזכירה. מדוע, למשל, חייב בית, שיש לו כניסה ברחוב אלנבי, במיספרים הנמוכים (למשל, רחוב אלנבי 5), לשאת את מיספר המיקוד 63־321 והבית שממולו (אלנבי 6) 63־301, ואילו רחוב הירקון 1, המצוי אי־טו־טו בפינת אלנבי, מיספר המיקוד שלו 68־011?!

וכיצד נעשה הדבר אצל הגויים? מיספר־דואר־זיפ־מיקוד ניתן שם לא לבית או לקטע רחוב, אלא לכל האיזור, שאותו משרת בית־דואר אחד. ערים בסדר גודל של 70—60 אלף תושבים זוכים למיספר דואר אחד, אחיד ויחידי. לדוגמה: העיר סיסרו, מדינת איליינויס, שמנתה ב־1970 כ־67 אלף תושבים, זכתה למיספר הזיפ 60650. העיר לורנס, בקנזס, 50 אלף תושבים, מסתפקת במיספר 66044, ותושביה בוודאי לא מרגישים שקופחו עקב זאת, וכולם משתמשים בזיפ, כחלק אינטגראלי מכתובתם. הדנים הנהיגו את השיטה בצורה עוד יותר נוחה (שהרי הם מדינה קטנה). המיקוד, מיספר הדואר, מורכב רק מ־4 ספרות, נוחות לזכירה. כך איזור דואר שלם בפרבר קופנהגני (כלומר כל פרבר!) זוכה למיספר אחד ויחידי; אם ניתן הדבר, סיומו הוא עם שני אפסים. למשל: כל האיזור שבין מרכז העיר לנמל־התעופה (להוציא שני איזורים אלה) הוא במיספר הדואר 2300. איזור שגרירות ישראל, „אוסטרברו", הוא במיספר 2100. לא פלא הוא, שכאשר אתה פונה טלפונית או אישית, לפקיד כלשהו, ומוסר כתובתך, הרי שהפקיד מסוגל — ללא עיון בספר־עזר — לומר לך את המיקוד של האיזור.

■ ■ ■

לצפת, עיר ישראלית שמיספר תושביה כמדומני בסביבות 15 אלף (ותקנו אותי אם טעיתי) יש לא פחות מ־45 מיספרי מיקוד, המפוזרים על פני סקאלה של 211 מיספרים. לצפת יש מיספר מיקוד 354־13. בינו לבין הבא אחריו, 400־13, אין שום מיספר. שיכון עולים בצפת זכה ל־12 מיספרים שונים. עוקבים אמנם, אך למה, רבש"ע, צריך כל כך הרבה מיספרים לשיכון אחד, שבו, קרוב לוודאי, מתהלך דוור אחד היוצא מבית (מיון) דואר אחד?

שיטת המיקוד הישראלית „גאונית", ולפיכך גם לא תצליח!

עלי כהן, קופנהגן